

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 február Nivódíj

P. Szűcs Julianna: Az együttműködés rendszere (Spiró Györgyről)

A Mozgó Világ 2012-ben közfelkiáltással egy januári számunkban megjelent írást, egy drámát kívánt pajzsra emelni. Spiró György Édes otthon című darabját, amelyet néhány hónappal később, októberben a Pesti Színház Prima környék címen mutatott be.

Egy folyóiratnak mindig jól áll, ha publikációja fölkelte a szélesebb nyilvánosság étvágyát. Spiróval egyébként többször jártunk így: 2004 decemberében a Fogság, 2009. májusi számunkban a Feleségverseny legvonzóbb fejezetét közölhettük. Nemcsak a szerzőnek, nekünk is sikert termelt. A két remek regényrészlet hírértéke ugyan nem múlta fölül az 1987 áprilisában nálunk publikált versciklusáét, mindenekelőtt a látnoki erejű és méretes botrányt gerjesztő Jönnek című költeményét, de azért a feketével festett fekete jelenetek ezekben a prózában is pontosan értek célba. A rómaiás-hellenizált díszletek, az utópikus-szatirikus jelmezek csak kacér ürügyként fityegtek a cselekményen. Azok bizony Édes hazánk jelenéről szóltak, gondosan és könyörtelenül semmisítve meg az önámításra alkalmas optimizmus túlélőkészletét. Akarta – nem akarta: irodalma megosztó volt és az ma is. Nem szeretik, akik 1. a szentnek hitt dolgokat megkímélnék a gúnytól, 2. a művészetet fölmentenék a valóság strapás tornája alól. Szeretik, akik 1. a beolvasást választják jószívű hazugságok helyett, 2. a posztmodern játék helyett maradnának inkább a világnézettől terhelt gonosz és modern igazságok mellett.

A Mozgó Spiró-pártisága tehát eldöntött tény, és összefonódott választott ízlésével. De hogy az Édes otthon most, 2012/13 fordulóján valamennyiünkben egyszerre csak lüktetni kezdett, ahhoz a Spiró-élvezethez nélkülözhetetlen mazochizmus mellé az „itt és most”-ból fakadó, gyomorvérzésre emlékeztető „ahá-élmény” is kellett. Szervezetünk ugyanis már hozzászokott a szereplők cinizmusból és közönyből, beletörődésből és butaságból gyúrt jelleméhez, de nem szokott hozzá a személyes érintettség fájdalomához. Csehovon nevelődött fülünk már hozzászokott a „jelenség” és „lényeg”, a szöveg és tartalom közötti feszültséghez, de nem szokott hozzá, hogy a kettős beszéd ára maga a halál.

Ahogy a cselekmény halad előre, szép lassan kiderül: körülvesz minket egy társadalom, amelyben nem számítanak a vérségi viszonyok, nem méltánylandóak a végigküzdött életek és nem fakasztanak irgalmat a „természetes vészek”, az öregség, a betegség, az elesettség. S egyszersmind körülvesz minket egy társadalom, amely főntebb sorolt diszpozícióját úgy intézményesíti, hogy a képmutatások, önfelmentések, hazugságok, korrupciók, kegyetlenségek hazugságrituáléi alól nem menekül senki. Az sem, aki tudatosan akar ártani, az sem, aki szemet huny a bűn felet, s az sem, aki maga is áldozat. A gépezet hibátlan: gyermekek és szülők, ápolók és segéderők, vállalkozók és ügyfelek, mind szemek a láncban.

Hogy a hazugság nagy masinériája a szerzőnél hibátlanul működik, azt olvashattuk az

lkszekben és láthattuk az Árpádházban. Hogy a hazugság miképpen párosul a méretes kegyetlenséggel, azt olvashattuk a Fogságban és láthattuk a Csirkefejbén. De hogy a hazugság milyen magától értetődően, selyemsimán, mintegy a high tech eleganciájával ketyeg végig a néki rendelt színházi időben, az csak egy író által kitüntetett és jelenünk mély megfigyelésén alapuló motívum révén lehetséges. Az utóbbi időben e motívum körbeírását tűzte maga elé célul Spiró György, s a Tavaszi tárlat mellett valójában erről szólt számunkra az az Édes otthon, amely bennünk, első olvasóiban megfagyasztotta a vért.

Azaz a gyávaságról szól. Arról a gyávaságról, amelyet nem kínzóeszközök, statáriális bíróságok, gulágok váltottak ki, mint a 20. századra oly jellemző vézskorszakokban, hanem kitöltendő úrlapok, csúszópénzek, kedélyesen kvaterkázó szociális gondozók, a komfortosnak hitt élet- és kényelmi színvonal elérésének mindent leküzdő vágya. Egy nagyobb lakás. Egy bővebb szabadidő. Egy kötetlenebb mozgásforma az erkölcsi nihilbe zuhanó „tartozik” oldalon. Az illem, a botránykerülés, a hiszékenység a tompaságba burkolózó „követel” oldalon. Ők, valamennyien hozzák létre az „együttműködésnek azt a rendszerét”, amely, ha véletlenül fölfeslene, a bőségesen adagolt tarhonyás marhapörkölt eltömi a réseket.

Ez történt 2012 januárjában. Most már olvasható a 2013-as januári szám, ez is egyetlen témára van felfűzve. Akkor a munkacím a „Van élet a halál után” köré szerveződött. Az idej Abszurdisztán hegy- és vízrajzával foglalkozott. Hogy mi lesz 2014-ben, nem tudom. De valami azt súgja belülről: nem lehet akkora szerencsénk, hogy Spiró darabja ne illene a tematikus összeállításba. Lehet, hogy minden januárba le kellene közölnünk...

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **P. Szűcs Julianna: Mit tehet egy lap?** P. Szűcs Julianna Mit tehet egy lap? (többek közt Pikó...
2. **P. Szűcs Julianna: Országgallegória (Kun István)** A rossz hír hozójának általában fejét veszik, az ilyesmit...
3. **P. Szűcs Julianna: Annus horribilis (Mihancsik Zsófiáról)** Kedves elbarátaink és szövetségeseink, szerzőink és szimpatizánsaink, sajtót olvasó és...
4. **P. Szűcs Julianna: Túl a normál kritikán (Révész Sándorról)** Van Rippl-Rónai képei között egy beszédes című tájkép. Így szól:...
5. **P. Szűcs Julianna: Idén minden másképpen van (Tenigl-Takács Lászlóról)** A Mozgó Világ szerkesztősége 2010-ben közös döntéssel a novemberi számunkban...

Cimkék: **P. Szűcs Julianna**